

TAŞRA MEKTUPLARI

FOL® 94

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.
SERTİFİKA NO: 44396

FELSEFE 91
BLAISE PASCAL KİTAPLIĞI 01

TAŞRA MEKTUPLARI
BLAISE PASCAL

ÇEVİREN: MEHMET ALKAN

ÖZGÜN ADI: LES PROVINCIALES DE PASCAL
EDİSYON: LIBRAIRIE CH. DELAGRAVE 1887

YAYINA HAZIRLAYAN: EBUBEKİR DEMİR
REDAKSİYON: UĞUR ERSÖZ
GÖRSEL YÖNETMEN: NURULLAH ÖZBAY
GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA: TAVOOS

ISBN 978-625-7307-12-3

BASKI: AYRINTI BASIM YAY. VE MAT. HİZ. SAN. TİC. A.Ş.
MATBAA SERTİFİKA NO: 49599

I. BASKI: ŞUBAT 2021

İLETİŞİM ADRESLERİ
CINNAH CD. KIRKPINAR SK. 5/4
06420 ÇANKAYA ANKARA
TEL.: 0312. 439 01 69
www.folkitap.com
bilgi@folkitap.com
siparis@folkitap.com
www.twitter.com/folkitap

TAŞRA MEKTUPLARI

BLAISE PASCAL

ÇEVİREN
MEHMET ALKAN

BLAISE PASCAL

Fransa, Clermont'da doğdu (1623). İlk öğrenimini edebiyat, felsefe ve dil alanlarında yapmasını isteyen babasından aldı. Ancak erken yaşlarından itibaren matematik bilimlerine ilgi duydu. Pascal Teoremi ve mekanik bir hesap makinesi de (1645) dâhil olmak üzere birçok alanda eser verdi. Bir buhran ile monden hayatı, yerini felsefe ve dine bıraktı. Paris'te öldü (1662).

Başlıca eserleri: *Essai sur les coniques* (1640), *Expériences nouvelles touchant le vide* (1647), *Récit de la grande expérience de l'équilibre des liqueurs* (1648), *Traité du triangle arithmétique* (1654), *De l'esprit géométrique et de l'art de persuader* (1657), *Histoire de la roulette* (1658), *L'Art de persuader* (1660), *Pensées* (1669).

MEHMET ALKAN

Sivas, Kangal'da doğdu (1966). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu (1987).

Bir süre Fransızca öğretmenliği yaptıktan sonra (1989-1993), Kafkas Üniversitesine araştırma görevlisi olarak atandı. Ankara Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünde Yüksek Lisansını tamamladı (1998). Hacettepe Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bilim Dalında *Le non-conformisme dans l'œuvre romanesque de Boris Vian* adlı çalışmasıyla doktor unvanı aldı (2004). Hâlen Kafkas Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık Bölümünde doktor öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Başlıca çevirileri: Paul Veyne, *Yunanlılar Mitlerine İnanmışlar mıydı?* (2003, 2016).

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	11
BİRİNCİ MEKTUP SORBONNE TARTIŞMALARI; YAKIN GÜÇ	17
İKİNCİ MEKTUP YETERLİ LÜTUF	27
İLK İKİ MEKTUBA ARKADAŞININ YANITI	38
ÜÇÜNCÜ MEKTUP SANSÜRÜN ANLAMSIZLIĞI	40
DÖRDÜNCÜ MEKTUP BİLMEDEN İŞLENEN GÜNAHLAR VE EDİMSSEL LÜTUF	48
BEŞİNCİ MEKTUP OLASI GÖRÜŞLER	61
ALTINCI MEKTUP OLASILIK ÖĞRETİSİ VE KUTSAL YAZILARIN OTORİTESİ	75
YEDİNCİ MEKTUP NİYET YÖNETME	89
SEKİZİNCİ MEKTUP BEŞERÎ YASALAR VE DİNÎ YASALAR	104
DOKUZUNCU MEKTUP SAHTE BAĞLILIK	119

ONUNCU MEKTUP GÜNAH ÇIKARMA VE TANRI SEVGİSİ	134
ON BİRİNCİ MEKTUP KUTSAL İLE ALAY VE SEVGİ	151
ON İKİNCİ MEKTUP YOKSULLAR VE DİN TÜCCARLIĞI	166
ON ÜÇÜNCÜ MEKTUP İNSAN ÖLDÜRME	181
ON DÖRDÜNCÜ MEKTUP ONUR İÇİN ÖLDÜRME	196
ON BEŞİNCİ MEKTUP YALANLARA YANITLAR	211
ON ALTINCI MEKTUP EKMEK VE ŞARABIN SIRRI	227
ON YEDİNCİ MEKTUP OLGU SORUNLARI VE DİNİ SORUNLAR	249
ON SEKİZİNCİ MEKTUP PAPALAR VE OLGULAR	270
ON DOKUZUNCU MEKTUP TASLAĞI BARIŞ VE HAKİKAT	291
DİZİN	292

SUNUŞ

Il ne s'est rien passé depuis Pascal: face à lui, les philosophes allemands n'entrent pas en ligne de compte.

[Pascal'dan bu yana hiçbir şey yapılmamıştır; onun yanında, Alman filozoflarının sözü bile edilmez.]

Fragments Posthumes XI, 44 [2]
Nietzsche

“Pascal zemini hazırlamıştı; Voltaire gelebilirdi artık.” diyor 19. yüzyılın önemli hukuk, din ve felsefe adamı, *L'Église et la Philosophie* [*Kilise ve Felsefe*] gibi kitapların yazarı Eugène Lerminier. Deizme olan yakınlığı ve din anlayışındaki kendine özgü bakışı nedeniyle, 17.yüzyıl Cizvitlerine benzemesi de onların okullarında eğitim görmüş, o kültürden gelen, sıkı bir Janseniusçuluk ve su katılmamış bir Pascal karşısı Voltaire ile Pascal arasında kurulan bu bağ, ilk bakışta yadırgatıcı gelebilir. Elbette ki ileri sürülen görüş, bu karşıtlığa vurguda bulunduğu gibi, biri Klasik Çağ'ın diğeri Felsefe Çağ'ının iki önemli ismi arasındaki tüm çelişkilere rağmen, günü gelince Voltaire'in de tıpkı Pascal gibi din adamları sınıfı karşısında takındığı sarkastik tutuma işaret etmektedir.

Bilim insanı ve düşünür kimliğinin ardından dindar olarak karşımıza çıkan, aslında Janseniusçuluğun karargâhı Port-Royal ile ilişki içerisinde olmasına rağmen dönemin koşulları gereği tarafsızlığını ve kimliğini gizli tutmaya ça-

DİZİN

12 Levha Kanunu 199

A

adalet 111, 112, 115, 129, 153, 171, 198, 206, 209; insanlığın ~i 214
adaletsizlik 206
adlar 35
aforoz 20, 42, 43, 64, 77, 216, 217, 288
ahlak 11, 59, 60, 68, 72, 108, 117, 217; ~ Teolojisi 66
ahlaki çürüme 165
Akademi 26
akıl 15, 54, 57, 65, 101, 111, 136, 147, 187, 188, 200, 202, 211, 236, 260, 267, 283, 286
alay 13, 38, 49, 50, 69, 79, 87, 116, 147, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 160, 164, 165, 166, 173, 183, 191, 237, 247, 287
Alba, Jean 86, 87, 89, 151, 226
Alby 216, 217, 226
aldatma 184
II. Alexander 205
VII. Alexander 292
alışkanlık 136, 140, 220
Ambrosius 73
Ankara Konsili 205
Annat 16, 50, 51, 148, 164, 239, 249, 269, 270, 291
Aqua viva 252
Aristoteles 57, 58, 59
Arius 43, 257
Arnauld 17, 18, 19, 20, 22, 25, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 163, 222, 229, 230, 231, 233, 234, 237, 238, 239, 240, 241, 243, 251, 255
astroloji 115, 116
aşıktaşlık 127
Athanasios 245, 257, 258
Athanasius 284
Augustinus 19, 20, 32, 36, 41, 42, 47, 55, 57, 59, 73, 101, 153, 154, 156, 158, 159, 160, 165, 172, 197, 198, 208, 254, 257, 259, 271, 273, 274, 275, 276, 278, 280, 286, 287, 292
ayın 82, 83, 131, 230, 231, 236, 242
aynı günahı sıklıkla işleyen kişiler 139
azizler 121, 123, 124, 171, 172, 233
Azor 97, 100

B

Babalar 49, 57, 72
Bagot 164
Baldellus 209
barış 25, 209, 285, 290, 291; ~ çocukları 290
Barry 120, 121, 133

Basil 205, 257, 258, 282

Bastèle, Daniel 213

Bauny 49, 50, 52, 57, 58, 67, 68, 71, 79, 80, 83, 86, 87, 107, 110, 119, 125, 129, 130, 132, 135, 136, 139, 140, 141, 142, 151, 164, 165, 218, 219, 220, 221

beddua 164

bekâret 129

Benediktenler 222

Bernard 36, 154, 247, 283, 284, 289

beş önerme 258, 264, 271, 288

beşeri yasalar 91

Bille, Érade 176

Binet 121, 133, 161

Brisacier 163, 214, 221, 222, 225, 235, 244

C

cahillik 54

Caietan 167, 168, 169, 170, 171

Caramuel 80, 102, 103, 213

Causin 140, 164, 219

cehennem 52, 143, 146, 152, 209, 225, 245, 246

Cellot 72, 84, 117, 164, 165

cennet 125, 171, 239

Cicero 198

cimrilik 125, 172

cinayet 102, 112, 185, 186, 191, 194, 197, 204, 205, 209

Cizvitler 12, 28, 29, 31, 32, 35, 44, 48, 209, 213, 221, 236, 252

Clemens VIII. 34, 274

Comitolus 144

Compiègne 185, 210

Crasset 215, 254

Cyril 154, 262

D

Danyal 153

Davud 153, 221

dedikodu 99, 188, 247

deizm 11, 243

Delphine 161, 162

Denis 288

devlet 96, 99, 124, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 210, 212, 215, 290; ~'e zarar verme 190

Diana 70, 71, 72, 73, 76, 77, 78, 79, 80, 92, 93, 144, 145, 169, 171, 202

Dicastillus 212, 213, 214, 245

din: ~ adamları 11, 68, 81, 84, 85, 89, 113, 154, 191, 199, 200, 211, 225, 237, 284, 288; ~in

hakikatlerinden saygıyla söz etme 163; ~sizlik 149, 152, 162, 221, 222, 230, 259; ~ sömürçülüğü 81, 82, 90, 177; ~ ticareti 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178; ~ tüccarları 173; ~ tüccarlığı 173, 178

dindarlık 65, 89, 124, 164, 226, 291

Distinguo 50, 116

doğal iştah 126

Dominikanlar 22, 28, 32, 35, 36

Dominique Gravina 63

Du Pré 176

dua 120, 121, 122

düello 93, 94, 95, 96, 165, 202, 209

dürüstlük 53, 207

düşündüğünü rastgele söyleme özgürlüğü 62

E

edimsel lütf 48

Efkaristiya 41, 139, 229, 232, 234, 238, 240

ekmek ve şarap sırrı 230, 234

enest 184

Epikuroşular 54

erdem 52, 53, 56, 123, 124, 141, 147, 161

Escobar 66, 67, 77, 81, 82, 85, 92, 94, 95, 96,

97, 98, 100, 101, 105, 106, 107, 108, 109,

110, 111, 112, 113, 114, 115, 118, 124, 126,

127, 128, 130, 131, 132, 135, 136, 137, 141,

144, 145, 146, 151, 164, 173, 175, 177, 178,

179, 180, 185, 187, 188, 189, 194, 201, 209

etkili lütf 23, 24, 26, 27, 30, 31, 33, 34, 35,

36, 258, 259, 267, 268, 273, 276, 277, 280

F

Fagundez 108, 136, 144

faiz 109

Farisiler 154

felsefe 7, 11, 61

Filiutius 67, 70, 82, 97, 99, 100, 114, 115, 127,

138, 139, 146, 187, 189, 200, 209

Filleau 242, 243

Françesko Rahipleri 64

François L'Amy 145

fuhuş 58, 77, 142, 155, 218

G

Galileo 288

Gans 213

Garasse 125, 162

Gehazi 177

gençler 130

Genebrard 262

Gentileler 54

gerçeklik 77, 140, 221, 230, 249, 285

Gregorius 156, 172, 283

gülme 165

günah: ~a girmeme kararlılığı 135; ~ çıkarma

77, 89, 132, 134, 135, 140, 163, 175, 235;

~ın türü 136; ~la savaşmak 141

güzellik 152

H

hakikat 13, 35, 43, 56, 115, 155, 158, 159,

163, 171, 180, 230, 246, 276, 277, 290, 291,

292; ~i konuşmak 159

Hallier 50, 79

Halloix 262

Havariler 154

hayırseverlik 168

Henriquez 73, 96, 146, 182, 185

Henry 213

Heraklius 284

Héreau 97, 98, 189

hırs 56, 76, 124, 125

hırsızlık 77, 87, 111, 155, 168, 199

Hieronymus 73, 154, 280

Hilarius 159

Hildebert 205

hizipçilik 40

Honorius 262, 263, 264, 267, 285

Hrisostomos 41, 42, 73, 153, 154, 196

Hristiyanlık 41, 53, 62, 64, 65, 89, 104, 124,

149, 152, 155, 161, 197, 224, 228, 243, 252;

~ ahlakı 155; ~ erdemleri 53, 64

Hugues de Saint-Victor 153

hukuk 11, 17, 19, 106, 113, 174, 175, 205,

206, 212, 266, 292

Hurdato, Petrus 94

Hurtado, Thomas 64

I

Ignatius 194

II. Innocentius 284

X. Innocentius 263, 282

Irenaeus 154

Isaac 205

İ

iç acısı 143, 144, 145, 147

iç muhakeme 175

içi boş şeyler 155, 156, 284

idam 88

iffet 129

iftira 159, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 222,

226, 229, 237, 241, 245, 246, 247, 252, 281

iğrenlik 43

Ilyas 153

iman 35, 143, 159, 160, 225, 238, 255, 256,

277; ~ duygusu 160

insan öldürme 90, 97, 101, 112, 113, 156, 180,

181, 182, 188, 189, 190, 191, 193, 196, 198,

200, 207, 236

insan yaşamına son verme hakkı 197

inziva 123

iyi 58

J

Jakobenler 29, 32, 36, 39

Jansenius 17, 18, 45, 227, 243, 251, 254, 256,

257, 258, 259, 260, 263, 264, 265, 266, 267,

268, 269, 270, 271, 272, 273, 277, 278, 279,

280, 281, 282, 288, 289, 292

Janseniusçular 19, 21, 23, 27, 28, 31, 35, 40,

44, 45, 48, 52, 68, 69, 102, 222, 269

Janseniusçuluk 11, 19

Jarrige 241
Jean 149
Jovinien 154

K

kabalacılık 40
kadınlar 32, 38, 81, 84, 129, 130, 214
Kalven 35, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 279, 289
Kalvencilik 240, 242
Kapusenler 222
kardeşlik sevgisi 157
katiller 75
Katolik 23, 25, 41, 47, 160, 174, 212, 217, 218, 239, 247, 251, 253, 255, 257, 258, 262, 269, 272, 277, 278, 279, 280, 287, 289
kazanç 107
Kazuistler 49, 63, 75, 79, 80, 83, 84, 85, 87, 89, 99, 200
kefareet 135, 137
kehanet 115, 136
kendini beğenme 125
kendini öldürme 129
Kerubinler 161
Keum-Fucum [Konfüçyüs] 63
kıskançlık 125, 159, 161
kısmi mevcudiyet 240, 241
Kilise: ~den gelir elde eden papazlar 81, 82; ~ mensupları 101; ~nin geleneği 68
kin 92, 93, 159, 160, 161, 164, 184, 185, 210
Kolomb, Kristof 288
konsiller 49, 74, 139, 260, 263
kötü 58
kötülük 43, 47, 52, 54, 56, 57, 89, 91, 92, 100, 103, 148, 152, 159, 160, 182, 203, 208, 239, 245, 246, 253, 265, 278; ~e ~le karşılık vermemek 206
krallar 76, 167, 169, 198, 206, 284
kumar 58
kurtuluş 50, 118, 142, 149, 229, 251
kutsal: ~ akıl 152; ~a saygısızlık 53
kültürlü dindarlar 123

L

L'Amy 101, 102, 103, 145, 164, 189, 200, 205, 281
lanet 43, 164
Layman 70, 93, 100, 101, 106, 202
IX. Leo 261, 288
Léopold 213
Lerminier, Eugène 11
Lessius 92, 95, 98, 99, 101, 108, 109, 111, 112, 113, 115, 130, 178, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 188, 193, 194, 195, 199, 200, 201, 203, 204, 209
Luther 34, 35, 275
Lüterciler 20
lütf 16, 19, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 47, 48, 101, 145, 147, 148, 258, 259, 267, 268, 272, 273, 276, 277, 280

M

maddi kazanç 82, 173, 174, 176
maksimler 12, 80, 81, 88, 105, 155, 214, 242
mal 100
masumlar 56, 57
Mendoza, Hurdato de 92, 93, 97
Meynier 222, 229, 233, 235, 239, 242
Milhard 176
Mirandola, Giovanni Pico Della 262
Mohatra 108, 109, 151; ~ Sözleşmesi 108
Moine Le 22, 23, 24, 25, 39, 46, 50, 51
Molina 34, 66, 85, 95, 100, 101, 105, 111, 113, 114, 115, 128, 200, 201, 209, 267, 273, 275, 276, 282
Molinacılar 21, 22, 42, 45
Montrouge 87
Moyné Le 122, 123, 124, 130, 148, 161, 164
Musa 199
mutluluk 268, 274

N

Navarrus 69, 94, 168, 182, 202
Nicodemus 153, 154
Nicolai 22
Niksarlı Aziz Grigorios 205
niyet: ~in tinsel duygusu 91; ~ yönetme 90, 91, 93, 96, 103, 128, 129, 159, 165
Nuh 196

O

oburluk 127
olasılık öğretisi 180, 188, 194
olgu 17, 18, 59, 80, 260, 263, 289; ~sal şeyler 287; ~yu bilmeme 58
On Emir 194, 196
onur 73, 94, 96, 98, 100, 127, 203, 205, 209, 217, 283; ~unuza savunma 91
Origenes 262, 280
oruç 66, 67, 78

Ö

öç alma 53, 91, 92, 96
öfke 206
ölçülü konuşmak 159
öldürme yetkisi 96
ölüm 34, 87, 88, 93, 99, 144, 147, 149, 152, 206, 207, 209
ölümcül günah 71, 83, 88, 93, 124, 126, 135, 143, 177, 250
özgürlük 46, 139, 207, 245

P

pagan yasaları 204
paganlık 65, 197
Palao, Castro 105, 110, 146
Papa 34, 36, 75, 205, 223, 245, 251, 255, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 267, 274, 282, 283, 284, 285, 288, 292
para 107, 108
Paris [Teoloji] Fakültesi 17
V. Paul 34
Pavlus 36, 54, 56, 80, 82, 91, 148, 149, 197, 209, 238, 246, 275, 285

II. Pelagiyus 261
 Pelagiyusçular 154
 Pennalossa de 213
 Petavius 63
 Petrus 19, 41, 42, 177, 285
 IV. Philippe 64
 Pillicerolli 213
 Pintereau 143, 148, 164, 219, 220, 221
 pişmanlık 144, 145, 146
 V. Pius 77
 Ponce, Basile 68, 70, 142
 Port-Royal 11, 12, 15, 163, 225, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 243, 244, 250, 251
 Pozitif Felsefe 72
 Prosper 254, 276, 278
 putperestler 54, 154
 Puy 215, 216, 217

Q
 Quiroga 212, 214

R
 reform 62
 Reginaldus 72, 84, 91, 95, 99, 100, 101, 115, 136, 187, 189, 190, 200, 201, 209
 roman 225
 Rupert 153
 rüşvet 106, 179

S
 Sa, Emmanuel 69, 70, 95, 96
 sadaka 76, 109, 111, 167, 168, 169, 170, 171, 214, 227, 252, 253
 sakrament 50, 132, 143, 145, 147, 163, 232
 sanatın ve doğanın güzellikleri 123
 Sanchez 69, 70, 71, 72, 73, 84, 94, 95, 108, 115, 116, 126, 127, 130, 143, 165, 173, 175
 Sancius 83
 sansür 18, 25, 26, 37, 38, 39, 40, 43, 44, 46, 80, 162, 251, 264
 sapkınlık 19, 31, 40, 42, 43, 47, 143, 145, 218, 223, 225, 236, 239, 247, 249, 251, 253, 256, 257, 260, 261, 263, 265, 266, 268, 270, 277
 Scotus 147
 Sergius 284
 sevgi 51, 56, 65, 89, 146, 147, 149, 152, 156, 157, 160, 164, 186, 211, 217, 231, 242, 291
 sıradan yaşam 132
 Siba 283
 Simon 177
 Sirmond, Antoine 147, 148, 262
 siyaset 150, 226
 Sorbonne 17, 18, 19, 20, 25, 26, 30, 38, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 50, 104, 162, 176, 215, 251, 254, 262
 Sotus 95, 147, 199
 soylular 81, 107
 söz 46, 128, 188, 292
 Suarez 66, 72, 73, 108, 135, 138, 139, 141, 143, 146, 147, 193, 195
 suikast 95, 187
 sürekli aynı günahları işleyenler 140

Ş
 şan ve şöret 124
 şeytan 45, 116, 136, 166, 208, 209
 şükür 123, 223, 251

T
 Tannerus 82, 95, 100, 101, 174, 175, 176
 Tanrı: ~nın koruyuculuğu 117; ~ sevgisi 50, 65, 147, 186; ~ yasası 64, 80, 99, 190; ~'ya şükredilmesi 122; ~'ya yakarmak 23; ~'yı sevme 148, 149
 tanrısal bilgelik 61
 tanrınamazlar 54
 tefecilik 106, 107, 108, 165, 186
 teoloji 102, 213, 292
 Tertullian 154, 155, 165, 261
 teselli 124, 161, 244
 Thomas 20, 25, 34, 35, 36, 81, 82, 147, 167, 171, 174, 240, 241, 259, 271, 274, 276, 279, 280, 286, 287
 tokat 92, 182, 185, 209; ~ nedeniyle insan öldürme 188, 193
 Tomacılar 20, 22, 32, 275, 276, 277, 278
 toplum 81, 105, 117, 212, 266
 tövbe 51, 68, 83, 136, 137, 138, 139, 143, 163, 186, 205, 221, 235, 241; ~ eden kişi 137, 138, 139, 143; ~ edenler 138
 Turrianus 131

U
 umut 221
 uygulama 185, 186, 187, 188, 202, 235
 üniversite 97, 164, 186

V
 Valentin 66, 81, 145, 173, 174, 175, 176
 Valérie 222, 244
 Vasquez 66, 70, 72, 73, 76, 110, 131, 144, 146, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 193, 194, 195
 Vergilius 288
 vicdan 69, 70, 78, 79, 86, 87, 99, 105, 113, 143, 180, 187, 204, 213, 214
 Vigilantius 154
 Villalobos 73, 83
 Vitelleschi 252
 Voltaire 11, 14

Y
 Yahudiler 148, 154, 171, 239
 yalan 222
 yarığlar 88, 111, 191, 198, 199, 203, 206, 207
 Yasa 65, 196
 Yeni Kiliseciler 49
 Yeni Tomacılar 22, 28, 30, 32, 275
 yetmeyen yeterlilik 50
 yoksullar 110, 167, 171, 172
 Yves de Chartres 205

Z
 Zacharias 205, 288
 zenginler 76, 124, 169, 172
 zihinsel sınırlamalar öğretisi 127